

Til pressen:

Fortidens diversitet af grøntsager giver fremtidens muligheder

Interessen for Ny Nordisk Mad og truslen om klimaforandringer har fået moderne gartnere og forskere til at gå på jagt blandt gamle sorter af grøntsager for at undersøge, hvad de kan byde på. Det kan være resistens mod tørke eller kulde - men også en længere dyrkningsæson og mere komplekse smage og indholdsstoffer, der kan bruges i kampen mod sygdomme.

Oftentimes søger vi desværre i blinde, når vi skal udvælge grøntsagssorter til dyrkning fra vores genbanker, fordi vi ved for lidt om de gamle sorter. Det skal et nyt forskningsprojekt, der udgives på mandag, 3. december 2018, råde bod på.

Igennem seks år har Svend Erik Nielsen indsamlet over 10.000 siders viden om grøntsagssorter fra før 1950 ved at gennemgå al gammel have- og gartnerlitteratur, tidsskrifter og frøkataloger fra Skandinavien og England.

Svend Erik Nielsen er egentlig uddannet klassisk musiker og arbejder til daglig som organist. Men han er også entusiastisk havedyrker, og der igennem er interessen for gamle grøntsagssorter blevet vakt. Han tog kontakt til nordiske frøfirmaer, der solgte de gamle sorter, og så fandt han ud af, at bevaringen af dem var truet. Det førte til starten på de seks års dybdegående forskning.

Selvom forskningsarbejdet ikke direkte udspringer af Svend Erik Niensens baggrund som klassisk musiker, har det alligevel været med til at forme hans arbejdsmetode: ”Jeg er gået til arbejdet ved ydmygt at spørge historien, hvordan de gamle sorter har været udvalgt og brugt. Det svarer til at finde det fulde potentiale af de gamle komponisters værker ved at undersøge på hvilken måde for eksempel Mozart selv kan have spillet sin musik”.

Igennem arbejdet har der tegnet sig et klart billede af, hvilke sorter, der var de vigtigste til forskellige tider, og hvordan de blev brugt. Hver enkelt sort fortæller sin historie. Et eksempel, der relaterer godt til den tørre sommer, vi har oplevet i år, er blomkålen "Stor Dansk", der blev brugt til sommerdyrkning af blomkål, fordi den havde et rodnet, der gik så dybt, at den var bedre end andre blomkålssorter til at modstå meget tørre og varme somre. Den kom i handelen i 1873, og frø af den blev en meget stor eksportsucces for danske frøproducenter. I USA fik den ligefrem navnet "Dry weather".

Heldigvis har arbejdet også afsløret, at mange af de gamle sorter stadig findes, for eksempel i Nordens genbank, NordGen. ”Så der er meget at glæde sig over”, tilføjer Svend Erik Nielsen.

Med Svend Erik Niensens forskning vil vi kunne prioritere, hvilke af genbankens sorter, det vil give de bedste resultater at opformere og arbejde videre med – også i forædling og forskning i nye sorter og kombinationer af egenskaber, vi vil få brug for i fremtiden.

Arbejdet er støttet af Miljø- og Fødevarerministeriets tilskud til bevaringsarbejdet med gamle danske husdyr- og plantegenetiske ressourcer og har igennem hele arbejdsprocessen haft stor bevågenhed fra såvel ministeriet som erhverv og forskning.

Forskningsrapporten vil være tilgængelig på udgivelsesdagen.

Tid: Mandag d. 3. december 2018 kl. 9.30

Sted: Institut for Fødevarer, Aarhus Universitet i Årsløv,
Kirstinebjergvej 10, 5792 Årsløv

For yderligere oplysninger, kontakt: Svend Erik Nielsen
Telefon: 51187842
Mail: svendnielsen9955@gmail.com

Baggrund:

Grøntsagsfrø har været menneskets rejsekammerater gennem årtusinder. Frøene rummede næste års høst af mad – kål, ærter, løg - der var afgørende for, at vi kunne opretholde livet. Hvert år har vore forfædre valgt de bedste planter og frø, og dem har de sået, solgt, byttet eller taget med sig på rejse ud i verden. På den måde har mennesker og frø udviklet sig sammen gennem tiden, og det har ført til en enorm mangfoldighed af sorter, den såkaldte agrobiodiversitet.

FAO (FN's Food and Agricultural Organisation) rapporterer ([læs her](#)), at en stor del af agrobiodiversiteten desværre allerede er gået tabt, fordi landmænd og gartnere gennem de sidste 150 år er gået over til at dyrke stadigt mere højtydende sorter og har forladt de gamle og mere lokale. På den måde har vi også mistet de egenskaber, som de gamle sorter besad.

Men andre egenskaber end højt udbytte kan blive nødvendige om få år. Det gælder både planternes evne til at overleve for eksempel høj varme eller ekstrem regn, til at levere grøntsager igennem en længere sæson, så vi undgår at transportere dem fra varmere egne i det tidlige forår, og variation i smag og indholdsstoffer, som vi kunne ønske os i fremtiden. Alle disse egenskaber kan kun komme fra den pulje af sorter, vi har i dag.